

RAPORTI

MONITORIMIT

I STRATEGJISË PËR

MENAXHIMIN E RISKUT

KLSH 2020

HYRJE

Strategjia e Menaxhimit të Riskut të KLSH-së (e rishikuar) (SMR) është një prej dokumenteve bazikë të veprimtarisë menaxheriale të KLSH-së, miratuar me Vendimin e Kryetarit nr. 250 date 31.12.2018 .

Strategjia e menaxhimit te Riskut, implementimi dhe monitorimi i kësaj Strategjie përbën boshtin kryesor te menaxhimit të veprimtarisë institucionale në funksion të përmbushjes së objektivave te Strategjisë së Zhvillimit institucional 2018-2022.

Nëpërmjet implementimit të kësaj strategjie është mundësuar që *komponenti i menaxhimit të riskut të jetë në themel të menaxhimit organizativ duke synuar identifikimin, vlerësimin, mitigimin, zvogëlimin e riskut për çdo veprimtari që kryen institucioni i Kontrollit të Lartë të Shtetit.*

Monitorimi i Strategjise synon nxitjen e zhvillimit duke u bazuar në rishikime të rregullta dhe procese të përditësimit të vlerësimeve të risqeve në varësi të ndryshimeve që paraqet ambienti strategjik ku vepron Kontrolli i Lartë i Shtetit.

Menaxhimi i riskut ne veprimtarinë menaxheriale institucionale dhe ate audituese është konsideruar si detyrë dhe përgjegjësi e çdo punonjësi në KLSH, të çdo niveli deri në hierarkinë më të lartë drejtuese.

Strategjia e Menaxhimit të Riskut në KLSH dhe monitorimi i saj reflekton të gjitha kërkesat e ISSAI 9130 “Udhëzues për Standardet e Kontrollit të Brendshëm për Sektorin Publik- Informacion i zgjeruar për Menaxhimin e Riskut Institucional”, Ligjit nr. 10296, datë 08.07.2010 ”Për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin” si dhe referohet përgjegjësive dhe objektivave të vendosura në Strategjinë e Zhvillimit të KLSH 2018-2022.

Menaxhimit të Riskut në KLSH kryhet bazuar ne implementimin e kërkesave të ISSAI 9100 “Udhëzues për Standardet e Kontrollit të Brendshëm për Sektorin Publik- Informacion i zgjeruar për Menaxhimin e Riskut Institucional” dhe në Ligjin nr. 10296, datë 08.07.2010 ”Për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin”.

Politika e Menaxhimit të Riskut, ka siguruar instalimin e përgjegjësive dhe linjave të raportimit brenda KLSH për menaxhimin e riskut, një komunikim efektiv dhe me përfshirjen aktive ekipit te menaxhimit te riskut, të udhëhequr nga drejtimi si dhe monitorim të progresit të SMR dhe rishikimin e procesit të menaxhimit të rrezikut në vazhdimësi.

Përgjatë periudhes se implementimit te kësaj strategjie, menaxhimi i riskut, ka siguruar një proces efektiv për të mbështetur vendimmarrje eficente, bazuar në vlerësime te vazhdueshme të rezultateve, ka planifikuar dhe menaxhuar me efektivisht burimet në dispozicion, si dhe ka mundësuar vendosjen e prioriteteve dhe ndermarjen e veprimeve me te domosdoshme.

Si një mjet për planifikimin strategjik, KLSH ka përdorur Analizën SWOT për të vlerësuar fuqitë, dobësitë, mundësitë dhe kërcënimet që janë pjesë e veprimtarisë së saj, pra çka ekziston në kushtet aktuale dhe që kanë apo mund të kenë impakt të konsiderueshëm në aspiratat dhe qëllimet strategjike të institucionit. Në Strategjinë e Menaxhimit të Riskut të rishikuar, KLSH ka identifikuar risqet kryesore, të jashtme dhe të brendshme, risqet e menaxhimit institucional dhe risqe të punës audituese, kriteret për përcaktimin e risqeve madhore; mekanizmat e riskut si dhe kriteret për matjen e riskut, në përputhje me politikat e KLSH-së.

Një rol kryesor për funksionimin e një sistemi efektiv te menaxhimit te riskut është ekipi i menaxhimit te riskut i cili është ngritur dhe funksionon ne përputhje me kërkesat e kuadrit rregullator.

Anëtarët e Ekipit të Menaxhimit të Riskut, ne funksion te implementimit te strategjisë kane bashkëpunuar dhe bashkërenduar veprimtarinë e tyre me titullarët e njësive strukturore,

Drejtorët e Departamenteve dhe Drejtorive repektive në funksion të përmbushjes së përgjegjësiave menaxheriale në të gjithë procesin e identifikimit, vlerësimit, monitorimit të riskut me qëllim kryesor përmbushjen e objektivave të Departamentit /Drejtorisë si dhe të objektivave institucionale.

Bazuar në objektivat strategjike të KLSH-së dhe risqet që pengojnë përmbushjen e këtyre objektivave, është hartuar i Regjistrit të Riskut të KLSH-së, të paraqitura sipas shkallës së mundësisë së ndodhjes dhe pasojave të riskut.

Ky dokument pasqyron rezultatet e menaxhimit të riskut në Kontrollin e Lartë të Shtetit, metodën sistematike që është përdorur për të identifikuar, analizuar, vlerësuar, trajtuar, monitoruar dhe komunikuar risqet kryesore.

Ekipi i Menaxhimit të Riskut ka kryer analizën e regjistrit të riskut duke observuar dhe rivlerësuar risqet për periudhat në vijim. Rivlerësimi i risqeve i shërben ndërgjegjësimit të menaxhimit të lartë, duke adresuar veprimet që duhet të ndërmerren për shmangien e ngjarjeve të rastit të padëshiruara. Në nivel Drejtorie ai i shërben stafit auditues për të rritur cilësinë e punës, duke përmirësuar procedurat e planifikimit.

Regjistri i Riskut, përfaqëson një dokument të projektuar në formën e matricës monitoruese, në të cilin evidentohet informacion mbi riskun e identifikuar, riskun e qenësishëm (para kontroleve) dhe riskun pas kontroleve duke evidentuar gjithashtu nevojën për kontrole të mëtejshme.

Strategjia e Menaxhimit të Riskut ofron një qasje të strukturuar dhe koherente për identifikimin, vlerësimin dhe adresimin e riskut në Kontrollin e Lartë të Shtetit .

-Menaxhimi i Riskut përgjatë periudhës Covid-19

Një qasje konstruktive e menaxhimit të riskut institucional e prezantuar si një nevojë imediate menaxheriale është aplikuar referuar situatës së fatkeqësisë natyrore Covid -19 ku institucioni u përball dhe vijon të përballë me një sërë risqesh të cilat kërcënojnë arritjen e objektivave.

Me qëllim mitigimin, zbutjen, minimizimin e risqeve Kryetari i KLSH-së adresoi për zbatim një platforme programatike për sigurimin e funksionimit të institucionit dhe të sigurimit të vazhdimësisë së veprimtarisë nëpërmjet pjesëmarrjes proaktive të çdo punonjësi në KLSH. Kjo u arrit nëpërmjet udhëheqjes menaxheriale nga Kryetari duke adresuar akte administrative, si urdhra vendime apo orientime dhe ftese për pjesëmarrje për angazhimin e të gjithë stafit në aspektet e kryerjes së veprimtarive online sikurse janë:

-Vijimi i veprimtarisë audituese,

-Ndjekjes së platformës së trajnimeve online

-Kryerjes së testimeve

- Zgjerimit të njohurive profesionale audituese (por jo vetëm) nëpërmjet studimit leximit,

-Dhenjes së mundësisë të çdo anëtarit të stafit të KLSH-se të paraqesë ide apo platforma për zhvillimin dhe progresin institucional

-Ngritja e grupeve të punës për përditësimin e përmirësimin e manualeve të auditimit të i)performances, ii)financiar, të iii) buxhetit iv) përputhshmërisë të ndjekjes së zbatimit të rekomandimeve dhe hartimit të regjistrit institucional IT të ndjekjes së zbatimit të rekomandimeve

- Dhe aktivizime të tjera.

QËLLIMI I MONITORIMIT TE STRATEGJISE

Monitorimi i Strategjisë së Menaxhimit të Riskut është konsiston ne procesin e vlerësimit te risqeve dhe adresimit te kontrolleve operacionale qe do te merren në funksion të riorganizimit dhe ndryshimit të mjedisit të jashtëm dhe të brendshëm.

Procesi i vlerësimit te risqeve dhe adresimit te kontrolleve eshte konkretizuar ne Matricen e Risqeve përkatëse e cila pasqyron risqet e rivlerësuara, duke rishikuar dhe përshtatur planin e masave. Rivlerësimi i risqeve i shërben ndërgjegjësimit te stafit dhe të menaxhimit të lartë, duke adresuar veprimet që duhet të ndërmerren për shmangien e ngjarjeve të rastit të padëshiruara. Në nivel departamenti ai i shërben stafit auditues dhe administrativ e mbështetës për të rritur cilësinë e punës audituese, duke përmirësuar procedurat e planifikimit të auditimit dhe të përqaşjes së subjekteve të audituara.

Qëllimi i Raportit të Monitorimit të Strategjisë së Riskut përfshin:

- ✓ Analizën e situatës aktuale dhe progresit të berë krahasuar më periudhën e mëparshme të monitoruar
- ✓ Vlerësimin nëse po veprohet në linjë dhe drejt objektivave të caktuar
- ✓ Identifikimi i problemeve lidhur me menaxhimin e riskut të tilla si : identifikimin e risqeve të reja dhe vlerësimin e tyre, rivlerësimin e risqeve ekzistuese;
- ✓ Përcaktimin e veprimeve të mëtejshme bazuar në eksperiencën e mëparshme dhe studimin për periudhat e ardhme;

FORMA, PERIUDHA DHE AFATI I RAPORTIMIT

Raporti i Monitorimit të Strategjisë është konceptuar si një dokument në të cilin përshkruhen risqet e identifikuara, ndryshimet gjatë periudhës, po ashtu dhe pasqyron elementet e rinj të riskut të perceptuar duke hartuar regjistrin e riskut.

Regjistri i Riskut, është dokumenti i disenjuar në formën e matricës monitoruese, në të cilin evidentohet informacion mbi riskun e identifikuar, riskun e para kontrolleve dhe riskun pas kontrolleve. Vlerësimi i rikut pas kontrolleve evidenton gjithashtu nevojën për kontrolle të mëtejshme.

Matrica e Regjistrit të Riskut evidenton strukturën i riskut, nga buron ai dhe evidenton veprimet e mundshme për të adresuar problemet. Në këtë matricë janë përditësuar risqet e të gjithë departamenteve, në bashkëpunim më të dhënat mbi këtë perceptim nga Drejtorët e Departamenteve.

Monitorimi është kryer si një proces periodik, i rregullt dhe sistematik dhe përfshin periudhën Janar 2019 – Mars 2020. Monitorimi i risqeve është nga përditësimi i fundit të regjistrit të riskut.

PROCEDURAT E PËRGATITJES SË RAPORTIT

Përgatitja e Raportit të monitorimit të Strategjisë së Riskut të KLSH

Procedura e monitorimit eshte iniciuar nga Sekretari i Përgjithshëm, Koordinatori i Riskut dhe Ekipi për Menaxhimin e Riskut. Procesi është zhvilluar në dy drejtime : nga lart poshtë dhe nga poshtë lart. *ekipi i menaxhimit te riskut i cili është ngritur dhe funksionon ne përputhje me kërkesat e kuadrit rregullator.*

Anëtarët e Ekipit të Menaxhimit të Riskut, në funksion të implementimit të strategjisë kanë bashkëpunuar dhe bashkërenduar veprimtarinë e tyre me Drejtorët e Departamenteve dhe Drejtorive repektive në funksion të përmbushjes së përgjegjësive menaxheriale në të gjithë procesin e identifikimit, vlerësimit, monitorimit të riskut me qëllim kryesor përmbushjen e objektivave të Departamentit /Drejtorisë si dhe të objektivave institucionale.

Informacioni/regjistrat e risqeve në nivel njësie strukturore janë konsoliduar më parë në nivel Departamenti dhe më tej në nivel institucional, për t'u integruar e bërë pjesë në këtë Raport Përfundimtar të Monitorimit.

RAPORTI I MONITORIMIT

Kontrolli i Lartë i Shtetit ka vendosur objektiva të qarta për periudhën strategjike pesëvjeçare, 2018-2022 dhe rritja e sigurisë për arritjen e tyre kërkon menaxhimin e realizimit të objektivave.

Menaxhimi i Realizimit të Objektivave është realizuar nëpërmjet aplikimit të një qasje të koordinuar dhe të planifikuar ndaj menaxhimit të rrezikut, identifikimit, analizimit dhe reagimit ndaj rreziqeve me të cilat ballafaqohet KLSH.

KLSH ka aplikuar një Politike të Menaxhimit të Riskut nëpërmjet shqyrtimit jo vetëm të natyrës së rreziqeve por dhe kuptimit të koncepteve kryesore të menaxhimit të riskut.

Realizimi i politikës së menaxhimit të riskut është konkretizuar duke implementuar ato që quhen parakushte për një implementim të suksesshëm të Strategjisë së Menaxhimit të Riskut dhe që konsistojnë në:

- ✓ *Detyrim i drejtuesve është monitorimi dhe verifikimi periodik i risqeve që kërcënojnë realizimin e qëllimeve kryesore strategjike.*
- ✓ *Personat përgjegjës për menaxhimin e riskut duhet të kenë kualifikimin e nevojshëm për identifikimin e riskut dhe për vlerësimin e tij.*
- ✓ *Punonjësit kryejnë trajnime në fushën e përdorimit të metodikës së pranuar në identifikimin, analizën dhe menaxhimin e riskut.*
- ✓ *Çdo veprim i punonjësit i cili ka për qëllim marrjen përsipër të përgjegjësisë për riskun do të vlerësohet dhe sipas gjykimit të mbështetet nga drejtuesit.*
- ✓ *Raportimi për çdo lloj ngjarje, si pozitive, ashtu dhe negative është detyrim i çdo punonjësi.*

Qasja e KLSH-së në procesin e monitorimi konsiston në filozofinë që të projektosh një të ardhme të suksesshme duhet të vlerësohen më parë në mënyrë analitike faktorët që e ndihmojnë, frenojnë apo e pengojnë procesin, nga çdo këndvështrim dhe nga çdo pikëpamje të të gjithë burimeve të brendshme e të jashtme, por duke u fokusuar qartësisht në qëllimet dhe objektivat afat-shkurtër dhe afat-gjatë, si dhe në sfidat e së ardhmes.

Drejtimet e Menaxhimit të Riskut Institucional¹

Menaxhimi i riskut në nivel institucional është fokusuar në tetë komponentët të cilët gjatë procesit menaxhues integrohen njëri me tjetrin.

Këta elementë janë²:

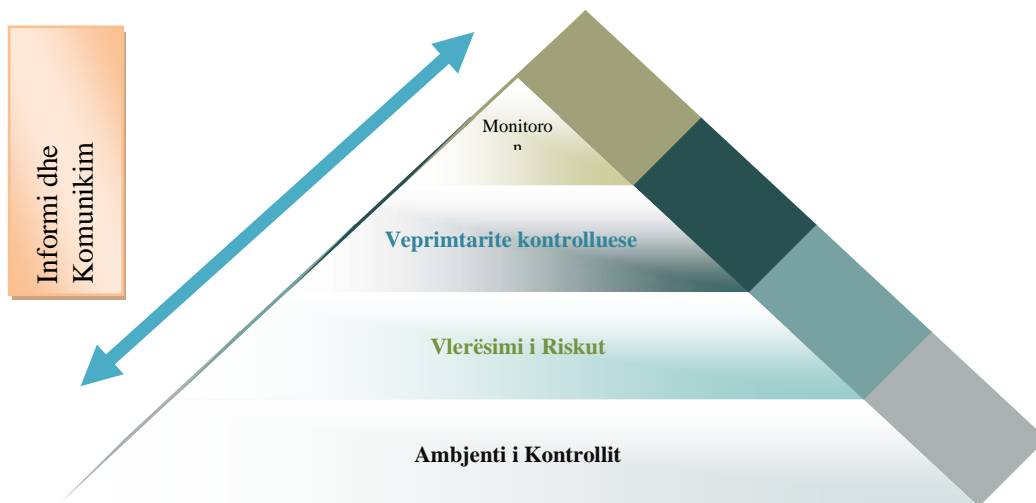
---

¹ ISSAI 9130” Udhezues për Kontrollin e Brendshëm në Sektorin Publik”

² Modeli i kontrollit të brendshëm më i njohur ndërkombëtarisht është modeli COSO. Në vitin 1992, **Komiteti i Sponsorizimit të Organizatave (COSO)** i Komisionit Kombëtar për Raportimin e Mashtimit Financiar në SHBA (i njohur gjithashtu dhe si Komisioni Trade&ay) publikoi një dokument: *Kontrolli i Brendshëm – Kuadri i Integruar*, i cili përcaktonte kontrollin e brendshëm si “një proces, i ndërmarrë nga bordi i drejtuesve të një organizate,, titullarët apo nga punonjës të tjerë, i cili është konceptuar për të ofruar garanci të

- Ambienti i kontrollit
  - Vendosja e objektivave
  - Identifikimi risqeve
  - Vlerësimi i risqeve
  - Përgjigja/reagimi ndaj risqeve
  - Veprimtaritë e kontrollit
  - Informimi dhe komunikimi
  - Monitorimi
- *Ambienti i kontrollit- përshkruan kulturën e riskut në KLSH që tregon se si çështja e riskut shikohet dhe adresohet në këtë institucion. Ajo përfshin filozofinë e menaxhimit të riskut, integritetin dhe vlerat etike si dhe ambientin e ushtrimit të veprimtarisë.*
  - *Vendosja e objektivave: Pa përcaktuar objektivat është e pamundur të identifikohen ngjarjet që mund të ndikojnë në arritjen e objektivave. Menaxhimi Riskut Institucional siguron që ka një proces të ndërtuar për vendosjen e objektivave (në linjë me misionin dhe në pajtueshmëri me nivelin e riskut).*
  - *Identifikimi i ngjarjeve: duke identifikuar ngjarjet e jashtme dhe të brendshme që influencojnë në realizimin e objektivave bëhet e mundur që të përcaktohen mundësitë dhe kërcënimet. Mundësitë më pas kthehen në Strategji dhe objektiva të vendosura prej menaxhimit.*
  - *Vlerësimi i Riskut- Risqet analizohen duke konsideruar gjasat dhe impaktin, si një bazë për të vendosur se si ato do të menaxhohen në vijim. Risqet vlerësohen në baza të qenësishme dhe të mbetura. (shih fjalorthin)*
  - *Përgjigja ndaj riskut – Kur risqet ndodhin, ka një tërësi mundësisht për të reaguar. Risku mund të shmanget, zvogëlohet, pranohet apo dhe transferohet/kalohet në përgjegjësinë e një pronari tjetër të riskut.*

Skema e procesit të Menaxhimit të Riskut paraqitet në diagramin e mëposhtme:

arsyeshme për arritjen e objektivave, sipas katër kategorive të mëposhtme:

- Efektivitetin dhe efencën e operacioneve.
- Pajtueshmërinë me ligjet dhe rregulloret në fuqi.
- Besueshmërinë e raportimit financiar dhe menaxherial
- Mbrojtjen e aktiveve”.

Manuali për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin, Ministria e Financave.

Në zbatimin e komponentëve të Menaxhimit të Riskut, KLSH ka në konsideratë qëllimin e përgjithshëm të veprimtarisë në të gjitha nivelet e institucionit. Gjithashtu janë marrë në konsideratë dhe objektivat në të ardhmen.

Si një mjet përeveidentimin e risqeve që kërcënojnë arritjen e objektivave, KLSH ka përdorur Analizën SWOT për të vlerësuar fuqitë, dobësitë, mundësitë dhe kërcënimet që janë pjesë e veprimtarisë së saj, pra çka ekziston në kushtet aktuale dhe që kanë apo mund të kenë impakt të konsiderueshëm në aspiratat dhe qëllimet strategjike të institucionit. Kjo analizë ka mundësuar që KLSH-ja të krijojë njohje të thellë dhe të plotë të gjithë faktorëve të përfshirë në procesin e vendimmarrjes operationale. Analiza SWOT është përdorur si një qasje tradicionale për të humultuar dhe analizuar eksperiencat pozitive dhe jo pozitive, të cilat mundësojnë identifikimin e alternativave të reja për të siguruar zhvillimin dhe modernizimin e institucionit në të ardhmen e afërt dhe afatgjatë.

Analiza SWOT është një nga instrumentet menaxheriale që stafi drejtues i KLSH-së përdor në identifikimin e faktorëve potencialisht ndikues mbi objektivat e synuara dhe në asistimin e vendim-marrjes për përmbushjen e tyre.

Analiza kryhet çdo vit, në rang institucional dhe departamental, për të qartësuar dhe unifikuar perceptimin e mjedisit brenda dhe jashtë sferës ndikuese së KLSH-së.

Për periudhën Janar – Dhjetor 2019, analiza SWOT, paraqitet:

FUQITË

1. Mandat i qartë kushtetues – Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, në pjesën e XIV-të të saj, nenet 162-165, përcakton në mënyrë të qartë, eksplicite dhe pa ekuivoke pavarësinë institucionale, fokusin e punës dhe detyrat funksionale, si edhe pozicionin e Kryetarit të KLSH-së në marrëdhëniet me organet më të larta shtetërore të RSH-së. Një mandat i tillë është baza e punës audituese, që për kryefjalë të saj ka pavarësinë, objektivitetin, paanësinë dhe profesionalizmin e opinioneve që jep në tipe të ndryshme auditimesh.

2. Pavarësia e sanksionuar përmes një mandati të qartë dhe të fuqishëm, në bazë të Ligjit nr. 154/2014 “Për organizimin dhe funksionimin e KLSH” – Ligji i ri Institucional, miratuar pas debatesh të shumta në Komisionet Parlamentare në Nëntor të vitit të kaluar, zgjeron duke përpunuar, detajuar e plotësuar pavarësinë institucionale të shprehur në Kushtetutë. Ligji zgjeron më së pari sferën audituese të KLSH-së, duke prezantuar dy tipe bashkëkohore auditimi, atë të performancës dhe eknologjisë së informacionit. Përdor në mënyrë të përkëmbyer termin “kontroll” me termin “auditim”, në përjasje me standardet ndërkombëtare audituese dhe praktikat më të mira të SAI-eve homologe. Specifikon aksesin në grumbullimin, analizimin dhe publikimin e informacionit, përfshirë edhe atë konfidencial. Adreson transparencën në marrëdhënien me të tretët dhe thekson etikën e integritetin profesional të punonjësve dhe ekspertëve të KLSH-së.

3. Vizion dhe Plan Strategjik të miratuar dhe implementuar në kohë – vizioni strategjik institucional, formuluar në planin strategjik, synon që KLSH të përmbushë maksimalisht rolin e vet kushtetues, atë të rritjes së përgjegjshmërisë për të gjithë komunitetin të cilit i shërben. Për përmbushjen e këtij vizioni, KLSH ka formuluar planin strategjik 2018-2022, do të përditësojë atë në 2020-n dhe e ka detajuar me Planin e Veprimit 2018-2022. Plani strategjik ka formuluar objektiva të cilat adresojnë kuadrin ligjor dhe rregullativ, rritjen e kapaciteteve njerëzore dhe logjistike në funksion të përmirësimit të auditimit, luftën ndaj korrupsionit, impaktin në Kuvend, Qeveri, palë interesi dhe publik, etj. Po kështu, strategjia e zhvillimit institucional të KLSH-së 2018-2022 konvergjon me strategjinë e INTOSAI-t 2017-2022 dhe atë EUROSAI 2018-2023.

4. Kornizë rregullative dhe udhëzuese nën frymën INTOSAI, për të promovuar integritetin, si karakteristikë kyçe e besimit të perceptuar nga Kuvendi dhe palët e interesit – KLSH ka miratuar dhe po përditëson Rregulloren Institucionale, e cila vjen në frymën e IntoSAINT. IntoSAINT është një instrument vetë-vlerësimi që SAI duhet ta përdorë për

vlerësimin e risqeve ndaj integritetit dhe maturitetit të sistemeve për të menaxhuar këto risqe. Rregullorja institucionale, sëbashku me Kodin e Etikës, përdorin këtë taktikë menaxheriale për të dizenuar një politikë adekuate integriteti, duke rritur ndërkohë ndërgjegjësimin e stafit auditues në këtë drejtim.

5. Leadership nëpërmjet shembullit, transformues dhe me inteligjencë emocionale në rang institucional dhe departamental – Stafi drejtues i KLSH-së është pjesë integrale e rutinës së përditshme audituese, duke vënë në jetë moton e INTOSAI-t: “Nga eksperiencia e përbashkët përfitojnë të gjithë”. Udhëheqja përmes shembullit forcon frymën e grupit, shërben si faktor motivues dhe rrit besimin e transparencën e ndërsjellë epror-vartës dhe midis kolegësh. Inteligjenca emocionale mundëson komunikimin e sinqertë, diversitetin e vlerave dhe qëndrimeve, optimizmin dhe empatinë.

6. Strukturë e qartë formale dhe e shtresëzuar optimalisht në 2 linja autoriteti dhe 3 nivele vendim-marrëse – Organizimi hierarkik i autoritetit në një organizatë është kritik në ndarjen e roleve dhe përgjegjësi, menaxhimin e integritetit profesional e personal, si dhe suksesin e organizatës si të tërë. Në përputhje me frymën IntoSAINT, në KLSH ekzistojnë dy linja vertikale hierarkike: një për funksionet primare audituese dhe një për funksionet mbështetëse. Secila linjë është e ndarë në 3 nivele vendimarrëse: 1. Kryetari, 2. Sekretari/Drejtori i Përgjithshëm dhe 3. Drejtorët e Departamenteve/Drejtorive. Një shtresëzim i tillë është fleksibël, optimalisht burokratik dhe mundëson rrjedhjen e shpejtë dhe formale të informacionit.

7. Menaxherë me grada shkencore, përvojë të gjatë institucionale dhe njohuri të thelluara në fushën e auditimit – Niveli i lartë dhe i mesëm drejtues në KLSH ka të punësuar profesorë të asociuar në lëmin e jurisprudencës dhe ekonomisë, doktorë shkencash dhe një sërë zyrtarësh të tjerë me master shkencor apo profesional në fushën e shkencave sociale, ekonomike, juridike, komunikimit, etj. Drejtuesit e departamenteve apo drejtorive kanë minimalisht mbi 5 vjet që okupojnë këto pozicione dhe një pjesë e tyre vijnë nga bota akademike, ndërsa pjesa tjetër kanë avancuar gradualisht në këto poste brenda KLSH-së, duke investuar punë dhe përkushtim për një periudhë kohore mbi 15-vjeçare.

8. Standarde Ndërkombëtare Auditimi që aplikohen drejtpërsëdrejti në punën audituese – KLSH mbështetet në ISSAI-et për përmbushjen e funksionit të vetë primar auditues. Një qasje e tillë parametrizon punën audituese, e bën atë të krahasueshme dhe lexueshme nga partnerët e huaj, rrit besimin në palë interesi dhe profilin në mjedisin e jashtëm. Standardet Ndërkombëtare janë përkthyer, përshtatur, publikuar dhe përditësuar nga vetë KLSH, si pjesë e transparencës dhe përgjegjshmërisë në punën e saj audituese.

9. Auditues me përvojë dhe formim të larmishëm akademik – Stafi auditues i KLSH-së dominohet nga ekonomistë, juristë, inxhinjerë të fushave të ndryshme dhe plotësohet vazhdimisht edhe me sociologë, informaticienë, gazetarë, etj. Spektri i gjerë i formimit të audituesve shton perspektivat në trajtimin e problematikave audituese, sidomos në auditimet e performancës, apo të auditimeve që përmbajnë elementë të performancës. Eksperiencia në auditim është kritike në gjenerimin e një gjykimi të shëndoshë dhe ruajtjen e spekticizmit profesional, sikurse kërkohet nga standardet audituese.

10. Kryerja e auditimeve të përbashkëta dhe paralele me SAI me përvojë në fushën e auditimeve të performancës dhe të tjera – KLSH ka shtuar së tepërmi bashkëpunimet me SAI-et e tjera rajonale dhe europiane në funksionin auditues. Departamenti i Auditimit të Performancës ka kryer auditime paralele me SNAO-n, ECA-n, ZAP-in, SAI-n kroat, slloven, maqedonas, malazez dhe boshnjak. Bashkëpunimi në nivel profesional me kolegët e huaj është vital në implementimin e standardeve ndërkombëtare dhe praktikave bashkëkohore audituese.

11. Përfshirja në agjendën audituese të Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm të Kombeve të Bashkuara – Në një botë gjithnjë e më të globalizuar, problemet me të cilat ndeshet Shqipëria janë pjesë e problematikave më të gjera, të cilat kërkojnë qasje dhe zgjidhje globale,

jo vetëm kombëtare apo të fragmentuara. Për t'iu përgjigjur me efektivitet sfidave të kohës, KLSH ka përfshirë në agjendën e saj të çdo niveli 17 objektivat dhe nënobjektivat pasuese të Kombeve të Bashkuara për Zhvillim të Qëndrueshëm.

12. Trajnim dhe edukim i vazhdueshëm me theks praktik i stafit – Stafi i KLSH-së (auditues dhe mbështetës) duhet të përmbushë objektivin institucional prej 25 ditë trajnimi në vit, ku të paktën 5 ditë janë trajnim i pandërprerë për çështje të caktuara. Trajnimit i nënshtrohen të gjitha nivelet e punonjësve në KLSH, pa dallim posti, senioriteti, etj. Trajnimi kryhet në bashkëpunim me ekspertë të huaj dhe vendas, të certifikuar në sferën e auditimit dhe/ose grumbullimit, analizimit dhe raportimit të informacionit.

13. Shkëmbim i përvojave të auditimit dhe praktikave më të mira, nëpërmjet promovimit dhe analizës së vazhdueshme – Departamentet audituese në KLSH, përmes mbledhjeve, ëorkshopeve dhe punës në grupe raportojnë periodikisht për informacionet, subjektet dhe metodologjitë audituese. Shkëmbimi i informacionit përmes diskutimeve apo prezantimeve interaktive ndihmon procesin planifikues, auditues dhe raportues, duke gjeneruar njëkohësisht ide të reja.

14. Mentorim i strukturuar i audituesve të rinj nga kolegë me përvojë – Çdo auditues i lartë, kryeauditues dhe drejtor në KLSH ka nën mentorim një auditues të ri, për një periudhë 4-mujore. Një organizim i tillë pune ndihmon audituesit e rinj të integrohen më shpejt, ulin riskun e gabimeve, nxisin frymnën e bashkëpunimit dhe krijimin e një klime profesionale dhe dashamirëse pune.

15. Testime periodike të strukturuar për rifreskimin dhe shtimin e njohurive audituese me synim mbajtjen e postit aktual të punës dhe avancimin në karrierë – Vendi i punës në KLSH është funksion linear i dijeve dhe aplikimit të suksesshëm të njohurive audituese. Përveç raporteve objektive, të balancuara dhe me impakt të gjerë në palë interesi, një mënyrë tjetër e promovimit të vlerave profesionale është testimi periodik i njohurive të nxëna përmes trajnimeve, studimit autodidakt dhe mentorimit nga auditues me përvojë. Testime të tilla kryhen minimalisht dy herë në vit dhe bëhen pjesë e dosjes personale të çdo audituesi, duke i shërbyer angazhimit të mëtejshëm në funksionet audituese dhe të tjera.

16. Implementim dhe aksesim online i të dhënave, përmes platformave të dedikuara të teknologjisë së informacionit – KLSH, krahas përdorimit të platformave gjenerike virtuale për aksesim, shpërndarje dhe publikim të informacionit, ka implementuar me sukses sistemin RevZone, të përshtatur për punë audituese. Ky sistem ofron gjurmim në kohë reale të shkresave dhe evidencave audituese, sikurse na shpie një hap më pranë objektivit mjedisor për mjedis “paperless” brenda dhe jashtë KLSH-së.

17. Shtim i botimeve profesionale dhe shkencore në lëmin e auditimit, si edhe prani e rritur në median e shkruar – KLSH është përgjegjëse jo vetëm për evidentimin e vlerës së shtuar nga aktiviteti publik, por edhe për nxitjen e përgjegjshmërisë në menaxhimin e fondeve publike. Këtë aspekt edukues, institucioni e realizon ndër të tjera edhe përmes botimit të Revistës Shkencore “Auditimi Publik”, botimeve të artikujve në gazeta e revista brenda e jashtë vendit, si edhe organizimit apo pjesëmarrjes në konferenca shkencore dhe ëorkshop-e me kolegë studiues, profesionistë dhe specialistë vendas dhe të huaj.

DOBËSITË

1. Vështirësi në implementimin e ISSAI-eve – Pavarësisht përmirësimit të vazhdueshëm të kuadrit ligjor e rregullativ, implementimi i standardeve ndërkombëtare të auditimit mbetet ende një sfidë insitucionale. Vështirësitë qëndrojnë në studimin e kujdesshëm dhe integral të ISSAI-eve nga të gjitha strukturat brenda KLSH-së, interpretimin e tyre brenda kontekstit shqiptar të auditimit të aktivitetit ekonomik publik, si edhe aksesit të kufizuar në informacion që shpeshherë ofrojnë subjektet nën auditim.

2. Vështirësi në dhënien e opinionit mbi pasqyrat financiare të subjekteve të audituara –

KLSH ende nuk jep opinion për pasqyrat financiare të subjekteve që auditohen financiarisht. Kjo për shkak të profesionalizmit ende të kufizuar të audituesve financiarë.

3. Delegimi i dy apo më shumë detyrave paralele tek vartësit, duke sjellë shfoksim nga puna audituese – Angazhimi në një sërë frontesh pune, për të rritur profilin dhe impaktin institucional ka bërë që punonjësit të angazhohen njëkohësisht në disa punë paralele. Ky shfoksim sjell vonesa, cilësi të dobët pune, demotivim, ineffektivitet dhe rrit shanset për gabime.

4. Perceptim jo i plotë dhe nga të gjithë i vizionit dhe strategjisë institucionale, nën frymën e kuadrit të përditësuar rregullator – Punonjësit e KLSH-së kanë ende mangësi në kuptimin dhe ndarjen e të njëjtit vizion me eporët, kolegët dhe veten e tyre përgjatë kohës. Dinamika e aktiviteteve institucionale, qarkullimi ndër-departmental, studimi i dobët i publikimeve profesionale dhe diferencat në formim, janë disa nga shkaqet e devijimeve nga vizioni i përbashkët.

5. Studim i pamjaftueshëm i dokumenteve audituese dhe qasje jo e plotë ndaj problemeve të konstatuara – Vërehet ende një studim sipërfaqësor dhe mekanik i evidencës audituese, mangësi në teknikat e mbledhjes dhe analizimit të informacionit, të cilat çojnë për rrjedhojë në një gjurmim jo të plotë të së vërtetës. Përgjithësisht ka një qasje reaktive dhe gjuhë pasive ndaj problemeve të konstatuara.

6. Mungesë e aplikimit të auditimit me bazë risku dhe mangësi në metodologjinë audituese – Auditimi është disiplinë e konsoliduar teorike dhe praktike, është një fushë dinamike dhe në ekspansion. Për rrjedhojë, metodologjitë e reja, tashmë lehtësisht të përdorshme edhe për shkak të teknologjisë së informacionit, duhen mësuar e aplikuar me përparësi. KLSH ka mangësi në këtë drejtim, një pjesë të trashëguara dhe një pjesë për shkak se stafi është rezistent ndaj ndryshimit të shpejtë dhe kërkon kohë të riorientojë aftësitë e veta, veçanërisht në auditimet e performancës ku kërkohet një qasje ndryshe për çdo auditim.

7. Siguri e pamjaftueshme e kontrollit të cilësisë – ISSAI 40 adreson ngritjen dhe funksionimin e sistemeve të kontrollit të cilësisë. Në KLSH sistemi është ngritur, por për shkak të fluksit të madh të informacionit auditues, kapaciteteve të kufizuara njerëzore dhe mjedisit dinamik, kontrolli i cilësisë vazhdon të mbetet kritik në dhënien e sigurisë për raportet e auditimit, kjo veçanërisht në fushat e reja audituese.

8. Mangësi në formulimin logjik të gjetjeve, konkluzioneve dhe rekomandimeve – Një raport auditimi duhet të jetë i balancuar, i argumentuar, objektiv dhe i shkruajtur me gjuhë të thjeshtë dhe nga perspektiva e lexuesit. Në KLSH mungon një njësi e specializuar për redaktimin kuptimor dhe letrar të raporteve të auditimit. Kjo dobësi është edhe rrjedhojë e problemeve në kontrollin e cilësisë.

9. Kapacitete të pamjaftueshme në përpunimin elektronik të të dhënave – Në KLSH është ngritur dhe përmirësuar vazhdimisht sistemi IT, përfshirë së fundmi edhe RevZone, por aksesimi, përpunimi, analizimi, ndarja, publikimi, protokollimi dhe inventarizimi elektronik i të dhënave lë ende për të dëshiruar. Faktorë problematikë në këtë drejtim mbeten pjesërisht mosha e stafit dhe pjesërisht avancimi i shpejtë i teknologjisë së informacionit.

10. Mospërputhja e konstatuar e trajnimeve me nivelin dhe perspektivën e audituesve - Trajnimet jo gjithnjë i përgjigjen kërkesave dhe nevojave të audituesve. Pavarësisht se është ngritur dhe funksionon departamenti i trajnimeve dhe metodologjisë, numri i kufizuar i punonjësve të angazhuar në këtë departament nuk krijon mundësinë e përgatitjes dhe ndjekjes të një kalendari vjetor trajnimesh në përputhje me kategoritë e nevojave të audituesve. Po kështu, trajnimet e ofruar nga partnerët e huaj, jo gjithnjë i përshtaten nivelit dhe profilit të audituesve.

11. Bazë të dhënash jo tërësisht e besueshme dhe e përditësuar e trajnimeve të stafit – Kjo mangësi është rrjedhojë e kufizimit në kapacitete të departamentit të trajnimeve, aplikimit jo të duhur të teknologjisë së informacionit nga audituesit dhe mosevidentimit në kohë të ditëve,

temave dhe lektorëve të trajnimit.

12. Komunikim i izoluar i drejtorive mbështetëse me stafet audituese – Drejtoritë mbështetëse, veçanërisht ato të Burimeve Njerëzore, Metodologjisë, Publikimeve, Kontrollit të Cilësisë, etj., duhet të rrisin komunikimin me stafet audituese të të gjitha niveleve. Përgjithësisht, komunikime të tilla inicijohen vetëm nga Kryetari.

MUNDËSITË

1. Mbështetje e vazhdueshme nga partnerët ndërkombëtarë – KLSH gjithnjë është mbështetur nga partnerët ndërkombëtarë. Një tregues i rëndësishëm në këtë drejtim janë referencat dhe sugjerimet në Progres Raportet e BE-së për punën tonë institucionale. Kërkohej një rol gjithnjë e më i rritur i auditimit të jashtëm publik në luftën ndaj abuzimit ekonomiko-financiar, rritjes së kapaciteteve institucionale dhe përgjigjes së administratës ndaj rekomandimeve tona.

2. Promovim i faktorëve motivues në vendin e punës – Stafi drejtues i KLSH-së mund të përdorë më mirë dhe më me efektivitet faktorët e jashtëm motivues si: vlerësimi i aftësive, delegimi i përgjegjësisë, avancimin në karrierë, shpërblimin moral dhe material.

3. Rritja e frymës së grupit në vendim-marrje – Në vijim të faktorëve motivues, vendim-marrja konsensuale i shërben ndarjes së të njëjtit vizion, përkushtimit më të madh në punë dhe rritjes së shanseve për sukses.

4. Perceptim unik i zinxhirit të vlerës në administratën publike – Për shkak të mandatit ligjor dhe aksesit në informacion, KLSH ka një mundësi unike në përfundimin e një panorame të plotë të aktivitetit ekonomik publik. Kjo panoramë i krijon mundësi KLSH-së të ngrejë një bazë të dhënash në nivel kombëtar, bëjë analiza makro-ekonomike dhe faktorizohet në dhënien e konsulencës gjatë vendim-marrjes publike.

5. Rritje e impaktit në publik, për shkak të kufizimit të ndikimit nga ndërhyrjet e jashtme – KLSH është një institucion i depolitizuar dhe departizuar. Si e tillë ajo mund të shtojë edhe më influencën e raportimeve të veta, duke u ngritur profesionalisht mbi këtë premisë. Kjo pavarësi ligjore duhet kombinuar me rritjen e aftësive të stafit auditues, për ta transformuar nga një mundësi potenciale në një realitet të prekshëm.

6. Inkurajim i institucioneve homologe, organizatave, shoqatave të ndryshme dhe njësisve akademike për aktivitete të përbashkëta trajnimit dhe shkëmbimi eksperience – KLSH ka organizuar vazhdimisht konferenca, ëorkshop-e të hapura dhe tryeza të rumbullakëta me pjesëmarrje të aktorëve të ndryshëm të shoqërisë civile. Një traditë e tillë duhet konsoliduar më tej dhe kthyer në kulturë institucionale për krijimin e një profili transparent, vlerë-shtues dhe bashkëkohor.

7. Inkurajim i pjesëmarrjes së ekspertëve të fushës dhe OJF-ve në probleme specifike auditimi – KLSH ka lidhur marrëveshje bashkëpunimi me mjaft OJF dhe ka kontraktuar ekspertë të jashtëm, specialistë në fusha të caktuara. Një bashkëpunim i tillë duhet forcuar edhe më tej në të ardhmen për rritur profesionalizimin në auditim, trajnuar kapacitetet dhe shtuar impaktin e raporteve audituese në palë interesi.

8. Monitorimi i instrumenteve financiarë të njohura në sektorin privat, por ende të pazhvilluara dhe parregulluara në sektorin publik - Sfida kryesore lidhet me buxhetin e shtetit, pasi e konsiderojmë një aspekt të rëndësishëm në ciklin e reformimit të strukturave financiare dhe ligjore që qeverisin zbatimin e tij. Jemi investuar dhe do ta intensifikojmë rolin tonë në reformën buxhetore, rregullimin financiar dhe fiskal dhe çdo fushë tjetër të lidhur me shpenzimet publike sidomos në referencë të strategjisë së Menaxhimit të Financave Publike për periudhën 2014-2020. Prioriteti i këtyre reformave është “fokusi në rezultate” duke thjeshtuar rregullat e financimit, duke rritur kushtëzimin dhe maturimin e buxhetit të BE-së. Ato sjellin një numër të konsiderueshëm të çështjeve për përgjegjshmërinë dhe auditimin publik.

KËRCËNIMET

1. Pasivitet i institucioneve më të larta për emërimin e Kryetarit të Ri të KLSH-së - Viti 2019, është karakterizuar nga një dukuri, veçori juridike dhe kushtetuese që është jashtë atributëve, jurisprudencës, kontrollit dhe influencës menaxheriale të këtij institucioni, (e pa ndeshur më parë në gjithë historikun e këtij institucioni të pavarur), e kushtëzuar nga mosveprimet e hallkave dhe autoriteteve shtetërore për dekretimin dhe miratimin e Kryetarit të Ri të KLSH përgjatë vitit 2019. Kjo situatë ka influencuar në mënyrë indirekte e në një farë mase, impaktin dhe rezultatet e institucionit në vitin e kaluar dhe në vijimësi.
2. Perceptim i dobët nga publiku dhe palët e interesit – Pavarësisht investimit në komunikim që KLSH ka bërë gjatë viteve të fundit, ka ende shumë për të bërë në këtë drejtim. Mosperceptimi apo perceptimi i dobët i punës së KLSH-së kërcënon arritjen e një sërë objektivash të planit strategjik.
3. Konsolidimi i mëtejshëm i kulturës së mosndëshkueshmërisë midis zyrtarëve të nivelit të lartë – Mbetet ende problem zbatimi dhe ndjekja e rekomandimeve që KLSH iu ngarkon institucioneve qeveritare. Edhe pse organizmat ndërkombëtare e kanë ngritur shpeshherë këtë problem, kërcënim i vazhdon ende të sabotojë punën audituese të KLSH-së.
4. Risk në rritje për shkak të numrit të lartë të auditimeve dhe zgjerimit të spektrit të tyre bazuar në Ligjin e Ri Institucional – Zgjerimi dhe thellimi i funksioneve audituese, tashmë të mandatuara edhe në Ligj, duhet menaxhuar me kujdes, për të minimizuar riskun e gabimeve.
5. Pamjaftueshmëri kapacitetesh njerëzore dhe logjistike për të mbuluar me auditim shumicën e institucioneve publike – Është e pamundur që KLSH të mbulojë me auditime të të gjitha llojeve, aktivitetin ekonomik publik në Shqipëri. Për këtë arsye, përgjedhja e subjekteve dhe temave audituese duhet bërë në përputhje me burimet e kufizuara në dispozicion.

Kjo analizë, na lejon të adresohen aspektet e cënueshme organizacionale, si edhe për të përfutur një metrikë më saktë risqeve që kërcënojnë arritjen e objektivave në të ardhmen.

Nëpërmjet Menaxhimit dhe Monitorimit të Riskut në KLSH është mundur që: i) Të rritet besimi në arritjen e rezultateve të synuara ii) Të trajtohen kërcënimet në mënyrë efektive në nivele të pranueshme; iii) Të merren vendime efektive mbi shfrytëzimin e mundësive.

Menaxhimi i Riskut është kryer në mënyrë të balancuar duke ndërthurur elementet të cilët ndërveprojnë me njëri tjetrin duke siguruar një ekuilibër të elementeve me njëri tjetrin.

Menaxhimi i riskut të lidhur me aktivitetet e KLSH-së në funksion të objektivit final: Ruajtja e aseteve.

Menaxhimi i KLSH-së ka instaluar një sistem kontrolli efektiv në funksion të sigurimit të një sigurie të arsyeshme për mbrojtjen dhe parandalimin nga abuzimet vjedhjet shpërdorimet e aseteve

Objektivi Kryesor në menaxhimin e aktiveve në KLSH është marrja e masave të nevojshme për dokumentimin, mbrojtjen, qarkullimin e aktiveve, me qëllim menaxhimin me efektivitet dhe ruajtjen e tyre nga dëmtimi dhe keqpërdorimi si dhe përdorimin e tyre në përputhje me qëllimin për të cilat janë alokuar burimet financiare. Në funksion të sigurimit sa më sipër strategjia e menaxhimit të aktiveve synon krijimin, ruajtjen, përmirësimin e strukturës së tyre në funksion të arritjes së objektivave kryesore strategjike institucionale.

Menaxhimi i aktiveve kryhet bazuar në funksionimin efektiv të sistemeve të kontrollit dhe monitorimit informimit me qëllim final shpenzimin e fondeve buxhetore me më efikasitet,

efektivitet dhe ekonomi.

Menaxhimi i riskut të aktiveve synon në marrjen e masave për eliminimin dhe mbrojtjen e aktiveve nga ngjarje të mundshme mundshme të cilat mund të kenë ndikim në aftësinë e aktiveve për të përmbushur funksionin për të cilin janë realizuar si vjedhjet, vandalizmat, demit dhe i shkaktuar nga përmbajtjet, zjarri, kushtet e kohës, konsumimi dhe shpërberja e pajisjeve, vjetërimi fizik dhe teknik, mospërshtatja me objektivin për shkak të ndryshimit të kërkesave teknike, etj. Në funksion sa më sipër është nxjerrë Urdhëri nr 59 datë 06.08.2019 "Mbi marrjen e masave për sigurinë e ambienteve të godinës dhe mirëmbajtjes së aktiveve të institucionit në funksion të minimizimit të riskut të keqpërdorimit, abuzimit dhe mbrojtjes së tyre" në të cilin janë përcaktuar masat që duhet të zbatohen për minimizimin e risqeve.

Për punonjësit që largohen nga puna Me Urdhërin nr 137 datë 08.10.2018 "Mbi respektimin e afatëve kohore për dorëzimin e aktiveve nga punonjësit e KLSH-së në rast largimi nga puna" janë përcaktuar procedurat e detyrueshme dhe afatet për dorëzimin e aktiveve që këta punonjësit kanë patur në përdorim.

Për përdorimin me efektivitet të aktiveve dhe sidomos të pajisjeve vulnerabel dhe mbrojtjen nga vjedhja abuzimi etj. është nxjerrë për zbatim Urdhëri nr 161 datë 15.11.2018 "Mbi marrjen e masave për mirëadministrimin nëpërmjet procesit të etiketimit/kodimit dhe vendosjes së numrit serial të aktiveve të furnizuara të pajisjeve elektronike dhe kompjuterike në funksion të minimizimit të riskut të keqpërdorimit abuzimit dhe mbrojtjes së tyre".

Masat që KLSH ka ndermarre në raport me riskun për kufizimin e humbjeve financiare, përfshijnë:

- Mbrojtjen fizike kundër vjedhjes, vandalizmit, demtimeve natyrore, nëpërmjet instalimit të drynave të sigurisë, sistemit të mbrojtjes kundër zjarrit alarmet për parandalimin e zjarrit, kontrollet e inventareve dhe siguracionet, etj;

- Funksionimi i sistemit dhe procedurave për zëvendësimin e aktiveve të qendrueshme. Ndjekja dhe monitorimi i jetëgjatësisë standarte të aktiveve sidomos të pajisjeve kompjuterike dhe makinave duke vlerësuar vlerat dobishmerie dhe jetëgjatësinë e përdorimit të çdo aktivi duke konsideruar normat ligjore të amortizimit. Kjo shman praandalimin e mosfunksionimit të papritur të aktivitetit.

- Riparimi i menjehershëm i dëmeve dhe shërbime të rregullta mirëmbajtje bazuar në një shqyrtim dhe hartim të një plani mirëmbajtje të aktiveve nga Drejtoria e IT dhe Logjistikes sektori i IT dhe i shërbimeve. Duhet të kryhen inspektime të rregullta dhe të ekzistojë një sistem për regjistrimin e dëmeve dhe për garantimin se veprimet e duhura po merren me shpejtësi.

- Shërbime të rregullta mirëmbajtjeje për minimizimin e avarive të mundshme. Për të siguruar se pajisjet punojnë me efikasitet është e nevojshme të ekzistojnë sistemet përkatëse.

- Mirëmbajtja e planifikuar. Aktivitetet e qendrueshme të tërëzuara mbikëqyrë në rregullisht. Plani i Mirëmbajtjes përdoret për të orientuar shpenzimet drejt parandalimit dhe shmangjen e shpenzimeve për kryerjen e riparimeve. Sësa drejt riparimit të avarive.

Plani i mirëmbajtjes së aktiveve ka për objektiva planifikimin e fondeve të nevojshme si dhe sigurimin e efikasitetit në përdorimin e aktiveve. KLSH ka hartuar dhe ndjek planin i mirëmbajtjes së aktiveve afatgjatë.

- Trajnimi i punonjësve për përdorimin dhe mbrojtjen e aktiveve. Në planin vjetor të trajnimeve përfshihen sesione të vecanta për përdorimin e sistemeve të softëve informatike IT.

- Përshtatshmëria për përdorim të aktiveve, nëse është e mundur, për minimizimin e riskut që vjen nga mospërputhja e aktivitetit me objektivin në rast të ndryshimit të kushteve të punës.

- Menaxhimi i aktiveve afatshkurtra materiale, gjendje inventari, synon në ruajtjen e balancës së saktë midis mbajtjes së një gjendje të mjaftueshme për përmbushjen e kërkesave operacionale me minimumin e riskut dhe të kostos për mbajtjen e këtyre aktiveve.

Në përmbushje të Urdhrit të Kryetarit nr. 105, datë 03.08.2018 mbi “Ngritjen e ekipit të menaxhimit të riskut në KLSH”, i ndryshuar me Urdhrin nr. 26, datë 08.02.2020, si dhe në zbatim të Qëllimeve Prioritare të Strategjisë së Zhvillimit Institucional për periudhën 2018-2022, miratuar me Vendim të Kryetarit nr. 229, date 31.12.2017, të Strategjisë së Menaxhimit të Riskut, miratuar me Vendim të Kryetarit nr. 250 datë 31.12.2018, si dhe Referuar procesit të implementimit dhe monitorimit të strategjise është hartuar:

- 1) *Regjistri i Riskut i përbërë nga Matrica e Risqeve Institucionale (Politike/Ekonomike/Sociale/Teknologjike/Ligjore/Rregullatore)*
- 2) *Matrica e rRiskut mbi fushat e vleresuara me risk per auditimet e KLSH-se*
- 3) *Matricat e Risqeve të njësive Strukturore Departament / Drejtori si dhe*
- 4) *Matrica e regjistrit të riskut të aktiveve.*

Matricat përmbajnë të dhëna analitike çdo risk duke pershkruar riskun , përcaktimin e nivelit të riskut para dhe pas kontrollit cilat janë kontrollet ekzistuese nivelet e vleresuara per risqet e kontrolleve ekzistuese per cdo risk është percaktuar nese ka nevoja per kontrolle te metejshme masat që do të nderrmeren për adresimin e boshllëqeve strukturen zoteruese të cdo risku dhe ndryshim të riskut nga statusi i fundit.